

NORMALVEDTEKTER FOR UTMARKSLAG

(Beregnet på utmarkslag som vesentlig forestår grunneiernes forvaltning og omsetning av jakt og fiskerettigheter)

Tilpasset bestemmelsene i lov om samvirkeforetak av 29. juni 2007 - Samvirkelova

§ 1 Utmarkslaget

XX utmarkslag SA (senere kalt laget eller foretaket) er et samvirkeforetak. Medlemmene har ikke personlig ansvar for lagets forpliktelser. Medlemmene er andelseiere i laget.

Foretaket har sitt forretningskontor i YY kommune.

§ 2 Formål

XX utmarkslags formål er å forvalte og omsette andelseiernes jakt- og fiskerettigheter innenfor ZZZZ (geografiske) område.

Laget skal sørge for en god og bærekraftig forvaltning av storvilt, småvilt og fiske på lagets område med sikte på best mulig økonomisk utbytte for andelseierne. Forvaltningen skal ha som siktemål å bevare vilt- og fiskeressursene på lang sikt.

Laget kan også arbeide for andelseiernes interesser i saker som angår friluftsliv, naturvern og arealplansaker.

§ 3 Andelseiere

Grunneiere innenfor lagets område som eier eller disponerer minst ..... dekar areal med jakt- og/ eller ..... m strandlinje fiskerett kan optas som andelseiere i laget.

Innmelding skjer ved skriftlig søknad til foretaket, og styret avgjør spørsmålet om opptak av ny andelseier / medlem. Søkeren skal få melding om utfallet av søknaden så snart som mulig og senest innen to måneder fra den dagen foretaket mottok søknaden.

Medlemskapet skal lyde på navn og eiendom. Medlemskapet kan ikke skilles fra eiendommen. Ved eierskifte skal laget varsles og ny eier må skriftlig bekrefte at medlemskapet skal opprettholdes.

Laget skal føre medlems- andelseierregister som skal være à jour til enhver tid. Ny andelseier føres inn uten ugrunnet opphold. Andelseierne utøver medlemsrettigheter fra den dagen de er innført i medlemsregisteret.

§ 4 Andeler i utmarkslaget

Andelseierne får tildelt andeler for de jakt- og fiskerettigheter som skal forvaltes og omsettes gjennom laget, jfr dog § 10. Antall andeler for den enkelte andelseier beregnes på grunnlag av det areal laget skal forvalte. Andelene forrentes ikke.

Hver andelseier får en andel pr. påbegynt..... dekar jaktterreng. I tillegg tildeles en andel pr. påbegynt.....meter strandlinje i fiskevann og –elver.

Andelseiere som har spesielt verdifulle områder eller rettigheter kan i særlige tilfeller tildeles tilleggsandeler på grunnlag av skjønn fra sakkyndig.

Inngår et jordsameie i utmarkslaget er det to alternativer:

- To eller flere personer kan eie et utmarksareal sammen. De må da oppnevne en person til å representere sameiet, og det får tildelt det antall andeler som sameiets areal gir grunnlag for.
- To eller flere personer kan eie et utmarksareal sammen. De skal alle føres inn i medlemsregisteret for utmarkslaget, og får tildelt det antall andeler som deres ideelle part i sameiet gir grunnlag for, slik at sameiet samlet sett får tildelt det antall andeler som sameiets areal gir grunnlag for.

Andelene eller medlemskapitalkonti kan ikke pantsettes eller stilles som sikkerhet for medlemmets forpliktelser.

§ 5 Utmelding

En andelseier kan melde seg ut ved skriftlig melding til laget ved styret. Utmelding må skje innen utløpet av kalenderåret og får virkning for det kommende jakt- og fiskeår.

Utmeldt medlem / andelseier er bundet av de avtaler eller forpliktelser laget har overfor tredjemann inntil avtalen utløper eller kan sies opp.

Andelseier som melder seg ut av laget har ikke krav på del av lagets felleskapital eller formue. Vedkommendes jakt- og fiskerettigheter tilbakeføres, eventuelt andelsinnskudd og innestående på medlemskapitalkonto utbetales innen tre måneder etter utmelding.

§ 6 Utestenging

Dersom en andelseier vesentlig misligholder sine forpliktelser overfor foretaket eller når andre tungtveiende grunner tilsier det, kan andelseieren etter skriftlig varsel stenges ute fra laget.

Vedtak om utestenging fattes av styret. Vedtaket kan ankes inn for årsmøte, jf Samvirke-
lova § 23.

Bestemmelsene i § 5 annet og tredje ledd gjelder også ved utestenging av andelseier.

§ 7 Årsmøtet

Årsmøtet er lagets øverste myndighet og holdes innen utgangen av april måned hvert år.

Styret sender skriftlig innkalling med minst 14 dagers varsel til hvert andelseier vedlagt sakliste, årsmelding og regnskap.

Styret eller minst 1/10 av andelseierne kan kreve at det innkalles til ekstraordinært årsmøte med minst 8 dagers skriftlig varsel.

Årsmøtet ledes av en møteleder som velges av årsmøtet.

Årsmøtet behandler de saker som er angitt i innkallingen.

I ordinært årsmøte skal følgende saker behandles:

1. Valg av møteleder og to medlemmer til å underskrive protokollen.
2. Styrets årsmelding og regnskap.
3. Godtgjørelse til styret.
4. Disponering av årsoverskuddet etter innstilling fra styret
5. Styrets forslag til arbeidsplan og eventuelle administrasjonsavgifter for kommende år.
6. Valg av styreleder for ett år
7. Valg av det antall styremedlemmer med varamedlemmer som er på valg.
8. Valg av valgkomite på 3 medlemmer.
9. Valg av revisor og fastsettelse av godtgjørelse til revisor.

Bare andelseiere har møte- og stemmerett i årsmøte. Ektefelle eller samboer kan møte og stemme uten særskilt fullmakt. Er et selskap andelseier kan daglig leder med prokura eller styremedlem som tegner selskapet møte og stemme i årsmøtet.

I årsmøtet har hvert andelseier 1 stemme. En møtende andelseier kan gis fullmakt til å stemme for en ikke møtende andelseier.

Hvis én andelseier krever det, skal avstemning skje etter andeler. Avstemning etter andeler kan ikke kreves ved valg.

Alle vedtak i årsmøte skjer med alminnelig flertall av de avgitte stemmer med unntak for vedtak om vedtektsendring og oppløsning jf §§ 10 og 11. Ved stemmelikhet avgjør møteleders stemme. Dette gjelder ikke ved valg hvor det foretas loddrekning ved stemmelikhet.

§ 8 Styret

Lagets virksomhet ledes av et styre på inntil 5 medlemmer med 2 varamedlemmer valgt i nummerorden. Styret er beslutningsdyktig når minst halvparten av styremedlemmene er tilstede. Vedtak treffes med alminnelig flertall. Ved stemmelikhet har styreleder dobbeltstemme.

Enhver andelseier plikter å motta valg som medlem eller varamedlem til styret.

Styremedlemmer velges for to år, mens varamedlemmene velges for ett år. Uttredende styremedlem har rett til å nekte gjenvalg for en så lang periode som vedkommende har fungert..

Styret velger selv blant sine medlemmer nestleder, kasserer og sekretær.

Styret er ansvarlig for forvaltning og organisering av virksomheten i laget, og skal bl.a:

- a. Sørge for betryggende regnskapsføring
- b. Tilrettelegge for god økonomistyring og formuesforvaltning
- c. Avgi årsmelding med revidert regnskap
- d. Utarbeide forslag til budsjett og arbeidsplan for kommende år
- e. Organisere utnyttelsen lagets utmarksressurser i samsvar med årsmøtets retningslinjer og med sikte på best mulig økonomisk utbytte for andelseierne.
- f. Utarbeide forvaltningsplan for jakt og fiske innen lagets område
- g. Anmelde ulovlig jakt og fiske på lagets område.

Andelslaget forpliktes ved underskrift av styrets leder og ett annet styremedlem i fellesskap. Styret kan meddele prokura.

§ 9 Økonomiske forhold

Foretaket skal ha en egenkapital som er forsvarlig ut fra risikoen og omfanget av virksomheten.

Så langt egenkapitalen er forsvarlig, kan årsmøtet innenfor rammen av styrets innstilling vedta at årsoverskuddet for sist avsluttede regnskapsår skal nyttes til etterbetaling, avsettes til medlemskapitalkonti eller til forrentning av medlemskapitalkonti.

For medlemmer som selv disponerer egen jakt og/eller fiske jf § 10, reduseres utdelingen fra laget tilsvarende. Disse andelseierne kan pålegges å dekke en del av lagets administrasjonsutgifter.

§ 10 Egen disponering av jakt og fiske

En andelseier som ønsker å disponere egen jakt- og fiskerett kan søke laget om dette.

Laget kan ikke nekte slik disponering dersom feltet er av en hensiktsmessig størrelse og godt arrondert og ikke deler opp lagets område på en uhensiktsmessig måte.

Når det gjelder egen disponering av storviltjakt er det en forutsetning at feltet er så stort at det gir grunnlag for minst en fellingstillatelse og feltet må fortsatt være en del av lagets storviltforvaltningsområde.

§ 11 Vedtektsendring

Endring i disse vedtekter vedtas i lovlig innkalt årsmøte etter forslag fra styret. Til gyldig vedtak kreves 2/3 flertall blant de avgitte stemmer med mindre det etter loven stilles strengere krav, jf Samvirkelova § 54.

§ 12 Oppløsning

Oppløsning av laget krever vedtak i lovlig innkalt årsmøte etter forslag fra styret. Til gyldig vedtak kreves 3/4 flertall av de avgitte stemmer. Oppnås ikke tilstrekkelig flertall kan forslaget vedtas i nytt årsmøte med 2/3 flertall av de avgitte stemmer.

Før oppløsning må alle avtaler og leieforhold være avviklet og alle forpliktelser dekket.

Andelseierne får utbetalt andelsinnskuddet så langt andelskapitalen er i behold. Videre utbetales innestående på medlemskapitalkonto. Gjenværende formue fordeles mellom andelseierne i forhold til omsetning gjennom laget de siste 5 hele regnskapsår før oppløsning.

§ 13 Tvister

Tvister mellom andelseierne eller mellom medlem og laget som har sitt utspring i lagets virksomhet skal partene søke løst i minnelighet gjennom forhandlinger.

Dersom enighet ikke oppnås kan partene bli enige om å avgjøre tvisten ved voldgift med skogansvarlig i den kommune foretaket har sitt forretningskontor som ene-dommer.

Blir partene ikke enige om voldgift avgjøres tvisten av de ordinære domstoler med verne-ting i den kommune foretaket har sitt forretningskontor.

§ 14 Ikrafttredelse

Disse vedtekter trer i kraft fra .....

Kommentarer til normalvedtekter for utmarkslag

Samvirkeloven trådte i kraft 1. januar 2008. Det innebærer at alle som vil registrere nye andelslag i Foretaksregisteret fra den dato må ha vedtekter i samsvar med loven. Det har siden 1950- tallet vært stimulert til samarbeid om utnyttelse av jakt- og fiskerettigheter. Norges Skogeierforbund har derfor lenge hatt et sett normalvedtekter for utmarkslag (grunneierlag, elveeierlag, fiskelag) som veiledning for de som ønsker en slik organisering. Det er derfor nødvendig å oppdatere dette materialet. Eksisterende utmarkslag har en frist frem til utgangen av 2012 med å tilpasse sine vedtekter til samvirkelovens krav, mens lag som etableres nå, allerede fra første stund må tilpasse seg Samvirkelovens krav.

For en del år siden ble det gjort en ”kvalifisert gjetning” på at det her i landet var mer enn 900 utmarkslag / grunneierlag med jakt og / eller fiske som saksområde, og som på en eller annen måte hadde tilknytning til skogeiersamvirket eller Bondelaget. Dette antallet antas å være høyere i dag. Med forestående krav til grunneierorganisering i laksevasdrag og for bestandsplansamarbeid i hjorteviltforvaltningen antas at det vil bli etablert ytterligere lag i tiden som kommer.

De færreste skogeiere har et areal alene som er stort nok til en økonomisk utnyttelse. Organisering og samarbeid er derfor en nødvendighet for å skape økonomiske driftsenheter. Som en følge av dette har Norges Skogeierforbund foretatt en gjennomgang av de gamle normalvedtektene for utmarkslag sammen med et eksternt advokatfirma. Vi har her sett til kravene i den nye Samvirkeloven, til Skattelovgivningen og kravene til organisering etter loven om jakt og fangst av vilt (tidligere Viltloven) og Lakse- og innlandsfiskeloven.

Normalvedtektene er ment brukt for utmarkslag som organiserer (forvalter og/eller omsetter) grunneiernes jakt- og fiskeretter. Det er ikke ment for de få utmarkslag som forestår større turist- og hytteutbygginger i fellesskap.

Etter Samvirkelova er det et krav at samvirkeforetak, som slike utmarkslag normalt vil være, skal registreres i Foretaksregisteret i Brønnøysund. Det enkelte lag må søke etter at de har foretatt de nødvendige vedtektsendringer for laget.

Det vil også være mulig fortsatt å organisere et felles vilt- eller fiskelag som tilfredsstiller kravene eksemplvis etter hjorteviltforskriftene for et vald som kan utarbeide en felles bestandsplan, eller etter Innlandsfiskelovens krav for driftsplan etter den lovens § 25, men hvor hvert enkelt medlem forestår alle økonomiske disposisjoner i forbindelse med jaktutøvelsen *hver for seg*, slik at laget ikke fremstår som et samvirkeforetak i lovens forstand. Det vil imidlertid være problemer å få et slikt fellesskap registrert i Enhetsregisteret i Brønnøysund, noe som gjerne er en forutsetning dersom man skal gjøre noe så enkelt som å åpne en bankkonto i lagets navn.

I tidligere vedtekter har man til dels benyttet termen grunneierlag. Slik ordbruken har utviklet seg, har vi valgt begrepet utmarkslag for å understreke at dette primært gjelder den felles økonomiske utnyttelsen av utmarksareal, og ikke en interesseorganisasjon for næringspolitikk eller andre grunneierinteresser.

Utmarkslagene som har vært registrert, har drevet sin økonomisk virksomhet på flere ulike måter med tilsvarende ulik skattemessig behandling. Det skal bemerkes at de skattemessige konsekvenser vil være andre etter skattereformen som kom i 2005/2006. Avgjørende for samlet skatt vil være om utdeling ansees som fradragsberettiget for foretaket.

Det enkelte etablerte utmarkslag må så selv gjennomføre vedtektsendringer i sitt lag/ foretak så langt de anser det hensiktsmessig for å tilfredsstillere lovens krav til et SA.

Utmarkslagene bør skille klart mellom hva som er vedtektsfestet, og hva som hører hjemme i handlingsplaner og arbeidsprogrammer som vedtas på de enkelte årsmøter. Vedtektene regulerer først og fremst saksområde, ansvar, myndighet og beslutninger. Utnyttelsesformer, utleie, prispolitikk, tilrettelegging og drift hører normalt ikke hjemme i vedtektene, men i retningslinjer, handlingsplaner og arbeidsprogrammer som vedtas etter hvert på aktuelle årsmøter.

Samvirkeoven er på hele 164 paragrafer, fordelt på 14 kapitler, så her er det all anledning til å gå seg vill !

Av kravet til innhold i vedtekter nevner vi:

- Foretaksnavn
- Forretningsadresse (kommune)
- Virksomhetens art 8formål)
- Størrelse på eventuelle andelsinnskudd, eventuell forrentning, eventuell tilbakebetaling ved utmelding
- Om eventuelle medlemskontingent
- Anvendelse av overskudd
- Antall styremedlemmer – eventuelt minimum / maksimum
- Sakliste for hva som skal avgjøres på årsmøte
- Fordeling av nettoformue ved oppløsning av laget

Loven har krav omkring medlemskap som er strengere enn det som ofte har vært praktisert i mange utmarkslag.

- Åpent medlemskap – for alle som kan ha nytte av å samhandle med foretaket, altså alle grunneiere med areal av en viss størrelse innenfor lagets geografiske område.
- Ganske umiddelbar innmelding og registrering. Ajourført medlemsregister. Nyinnmelding / bekreftelse ved eiendomsoverdragelser.
- Utmelding kan som hovedregel skje når som helst. Etter loven maksimalt tre måneders utmeldelsesfrist. Ved tungtveiende saklige begrunnelser kan den forlenges. En slik grunn vil være søknadsfrister / frist for å melde endring i etablerte vald for storviltjakt etter hjorteviltforskriftene.
- Medlemskap kan bare nektes hvis det er saklig grunn for det.
- Uttestengning kan skje ved vesentlig mislighold eller når tungtveiende grunner tilsier det,

Valgbarhet.

- Alle medlemmer i felles medlemskap må antas å være valgbare
- Vedtektene kan bestemme at også ikke medlemmer er valgbare til for eksempel styret. Dette velger vi å forstå slik at det positivt må gå frem av vedtektene at ikke medlemmer kan velges til tillitsverv. Derimot er det ikke noe i veien for å ansette en forretningsfører for utmarkslaget som ikke er hjemmelsinnehaver.

Kapital

- Det er krav om at laget må ha en forsvarlig egenkapital, men det er ikke tallfestet.
- I et utmarkslag hvor disponering av jakt- og fiskerettene er meldt inn i laget, er det dette som danner grunnlaget for medlemmenes andeler i foretaket. I tillegg kan medlemmene ha betalt inn kontantinnskudd i laget som da utgjør en medlemskapitalkonto.

Fullmakter

- Ingen kan gis fullmakt til å stemme for mer enn ett medlem
- Fullmakt skal være tidsavgrenset, og gjelder normalt for et årsmøte. I mange lag har det vært slik at leietakere av jakt eller fiske har møtt fast i grunneiers sted. Det er i utgangspunktet ikke meningen at det skal skje, uten at det uttrykkelig fremgår av lagets vedtekter. Ikke-grunneier kan ikke gis myndighet til å beslutte inn- eller utmelding av laget.
- For lag med mer enn 100 medlemmer kan det fastsettes regler om delegater til årsmøte. Bare medlemmer av laget kan velges som delegater.
- Det er i utgangspunktet en stemme per eiendom, men adgang til å vedta graderte stemmer etter andeler og areal.

Kommentarer til de enkelte paragrafer i normalvedtektene

§ 1. Legg merke til formuleringen om at lagets medlemmer er andelseiere i laget. Loven setter krav om at det må fremgå av vedtektene i hvilken kommune laget har forretningskontor. (adresse)

§ 2. Medlemmene vil være forpliktet av det som etter vedtektene og innmeldingserklæringen uttrykkelig er lagets saksområde. Dersom man ikke velger å inkludere all jakt som sådan, vil vi tilrå i det minste å velge formuleringen ”storvilt” da den også omfatter de store rovdyrene, dessuten tar man da høyde for at enten hjort (på Østlandet) eller rådyr, elg (Vestlandet) kan etablere seg i lagets område i løpet av noen år.

Ofte er det naturlig at laget er bindeledd i naturvern- og friluftsspørsmål. Her er det viktig at laget kan ikke binde enkeltmedlemmer i andre saker enn det som tydelig fremgår av innmeldingserklæringen. Skal laget engasjere seg i andre saker enn jakt og fiske, bør dette klareres på et årsmøte i forkant.

§ 3. Bestemmelsen bør være selvforklarende. Den er litt strengere enn det som har vært praksis i mange lag i dag. Husk oppfølging ved eierskifte.

- § 4. Her er det gjort et skille mellom andelene for jakt- og fiskeretter som utgjør lagets andelskapital, og kontantinnskudd som utgjør lagets medlemskapitalkonto. Her har samvirkeloven krav om hvordan andelskapitalen skal forvaltes. Inngår et sameie i utmarkslaget kan det enkelte ganger være nødvendig først å utarbeide egne vedtekter for sameiet i tråd med samvirkelovens bestemmelser, og bestemmelsene i jaktlovens § 29. Er det full enighet blant de sameieberettigede kan sameiet tilsluttes utmarkslaget direkte etter et av alternativene i vedtektenes § 4, nest siste ledd. Bestemmelsene bør ellers være selvforklarende.
- § 5. Etter samvirkeloven har medlemmer i utgangspunktet krav på ganske umiddelbar utmelding. Ikke minst hjorteviltforskriftenes krav til søknadsfrister for fellings-tillatelser, bestandsplaner mv. gjør at lovens hovedkrav må fravikes i denne bestemmelsen.
- § 6. Bestemmelser om utestengning har ikke vært vanlig å ta inn i tidligere normalvedtekter, men er en oppfølging av samvirkeloven.
- § 7. Årsmøtebestemmelsene er som for de fleste lag og foreninger. Merk at mindre lag kan vedtektsfeste at årsmøte bare holdes for eksempel hvert annet år. Gå ellers nøye gjennom møte- og stemmerettsbestemmelsene til slutt i paragrafen. Vi ønsker et aktivt ”fremmøtedemokrati”, samtidig er det viktig at jakt- og fiskeressursene ses i sammenheng med andre ressurser på eiendommen. Det er derfor ønskelig å begrense bruken av fullmakter. Samvirkelovens §§ 36 – 38 setter også sterke begrensninger på bruk av fullmakter. Ingen kan møte med mer enn en fullmakt, og fullmakten skal være datert og tidsavgrenset. Det er ikke anledning til å fastsette i vedtektene at det skal være ”to stemmer per bruk” slik vi kjenner fra skogeierlagene. Det kan vedtektsfestes at ikke-medlemmer er valgbare til tillitsverv i laget. Mange lag har bestemmelser om gradert stemmerett, eller avstemming etter andeler i økonomiske spørsmål, slik det er foreslått i disse normalvedtektene. Slike stemmereglene må vedtektsfestes.
- § 8. Bestemmelsene om styret bør være selvforklarende.
- § 9. Økonomiske disposisjoner er i samsvar med krav etter samvirkeloven. Legg merke til kravene i annet avsnitt.
- § 10. Det er langt fra alle lag hvor det er naturlig å ta med en slik ”unntaksbestemmelse”.
- § 11 – 14. Disse bør være selvforklarende.

Lykke til med en gjennomgang og revisjon av gamle vedtekter! Det kan kanskje bli anledningen for en revitalisering av eksisterende utmarkslag som ikke har den største aktiviteten.